

Секція Освітні науки	
УДК 378.147:811.162.1'243	
Дата першого надходження статті до видання	2027-06-30
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2027-07-30
Дата публікації/оприлюднення	2027-07-30

Роль візуального навчання у розвитку мовленнєвих навичок з польської мови як іноземної

Касянчук Наталія Миколаївна

старший викладач кафедри полоністики і перекладу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-4421-6906>

Анотація. У статті теоретично обґрунтовано комплексний підхід до інтенсифікації процесу вивчення польської мови як іноземної на основі трансформації статичних засобів наочності у динамічні когнітивні медіатори. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю подолання міжмовної та внутрішньомовної інтерференції в умовах цифровізації сучасної освіти. Праксеологічний аналіз наочних моделей дозволив виявити та зафіксувати суттєві обмеження репродуктивного підходу, оскільки ізольований статичний контент без належного структурного каркаса провокує тривалі ментальних пауз й призводить до передчасного виснаження операційної пам'яті студентів під час спроб побудови монологу. На основі отриманих даних у роботі доведено закономірність, за якої раціональна просторова декомпозиція граматичних правил та інтеграція цілісних мовних блоків мінімізують інтелектуальні зусилля мовця, забезпечуючи стійке зростання показників флективної точності. Наукова новизна роботи полягає у виявленні та диференціації когнітивного впливу різних типів наочності на архітектуру внутрішнього мовленнєвого задуму. Зокрема, встановлено дидактичну суперечність між залученням структурно-логічних карт та інтерактивної інфографіки, де остання максимізує швидкість спонтанного мовлення за рахунок незначного зниження граматичної правильності. Практичне значення одержаних результатів визначається розробкою прикладних алгоритмів вибору візуальних засобів залежно від конкретного педагогічного завдання. Отримані результати також створюють теоретичну базу для мінімізації психологічної тривожності студентів у процесі продукування мовлення, оскільки наявність гнучкого графічного каркаса знімає зайве когнітивне навантаження та усуває необхідність тривалого внутрішнього перекладу. Перспективним напрямом подальших досліджень у цьому контексті залишається створення та аналіз цілісних гібридних комплексів, здатних гармонійно поєднувати структурну строгість ментальних карт із мотиваційним потенціалом сучасних ігрових та мультимедійних технологій.

Ключові слова: інтенсифікація навчання, когнітивні медіатори, міжмовна інтерференція, мовленнєві блоки, просторова декомпозиція, флективна точність, операційна пам'ять, дидактична суперечність, інфографіка, адаптивні системи.

The role of visual learning in the development of speech skills in Polish as a foreign language

Kasianchuk Nataliia Mykolaivna

Senior Lecturer of the Department of Polish Philology and Translation,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-4421-6906>

Abstract. The paper theoretically substantiates a comprehensive approach to intensifying the process of learning Polish as a foreign language based on the transformation of static visual aids into dynamic cognitive mediators. The relevance of the study is driven by the need to overcome interlingual and intralingual interference in the context of the digitalization of modern education. A praxeological analysis of visual models has revealed and documented significant limitations of the reproductive approach, as isolated static content without an appropriate structural framework provokes prolonged mental pauses and leads to premature depletion of students' working memory during monologue construction. Based on the obtained data, the study proves a regularity whereby rational spatial decomposition of grammar rules and the integration of holistic speech blocks minimize the intellectual effort of the speaker, ensuring a steady increase in inflectional accuracy. The scientific novelty of the work lies in identifying and differentiating the cognitive impact of various types of visual aids on the architecture of the internal speech intention. In particular, a didactic contradiction has been established between the deployment of structural-logical maps and interactive infographics, where the latter maximizes the speed of spontaneous speech at the expense of a slight decrease in grammatical correctness. The practical significance of the findings is determined by the development of applied algorithms for selecting visual aids depending on the specific pedagogical task. The results also establish a theoretical framework for minimizing students' psychological anxiety during speech production, since the presence of a flexible graphical framework alleviates excessive cognitive load and eliminates the need for prolonged internal translation. A promising direction for further research in this context remains the creation and analysis of holistic hybrid complexes capable of harmoniously combining the structural rigidity of mind maps with the motivational potential of modern gaming and multimedia technologies.

Keywords: intensification of learning, cognitive mediators, interlingual interference, speech blocks, spatial decomposition, inflectional precision, operating memory, didactic contradiction, infographics, adaptive systems.

Вступ

Актуальність проблеми. Інтенсифікація міжкультурного діалогу між країнами Східної Європи, обумовлена євроінтеграційними процесами, активізувала взаємну цікавість мовами країн-сусідів. Особливого значення набуває вивчення слов'янських для зміцнення партнерства в академічній, культурній, політичній та професійній царинах. Останнім часом спостерігається стрімке зростання ролі польської мови у європейському просторі завдяки глибоким історичним, культурним, економічним та політичним зв'язкам Польської Республіки. Відтак, формування якісних іншомовних мовленнєвих компетенцій майбутніх фахівців виступає важливим чинником інтеграції українського суспільства до європейських інституцій.

Водночас практика викладання другої мови, як іноземної, зокрема польської мови, виявляє складні психолого-педагогічні бар'єри під час розвитку іншомовних мовленнєвих навичок здобувачів освіти. Дуже часто проблеми можуть виникнути через мовну інтерференцію, недостатній рівень спонтанності висловлювань та труднощі лексичного кодування. Притаманне українським освітнім традиціям текстоцентричне навчання зазвичай перевантажує когнітивну систему здобувачів освіти, викликаючи

психологічне напруження й комунікативний дефіцит. Подібні деструктивні чинники суттєво уповільнюють продукування монологічного та діалогічного мовлення на початкових етапах підготовки.

На противагу цим чинникам педагогічна наука пропонує ефективні інструменти мінімізації психолінгвістичних труднощів та стимуляції мовленнєвої діяльності, якими можуть виступати сучасні інтерактивні засоби візуалізації. З метою активізації репродуктивних процесів доцільно залучати розгалужені когнітивні карти, тематичну інфографіку та автентичні відеоматеріали. Наочні моделі забезпечують створення стійких асоціативних зв'язків між поняттями та польськими лексико-граматичними конструкціями. Застосування структурованих зорових опор допомагає здобувачам успішно долати мовленнєвий бар'єр, підвищуючи рівень природної динаміки висловлювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна лінгводидактична парадигма демонструє тенденції тяжіння до прикладного моделювання комунікативного середовища. У контексті підготовки майбутніх учителів Л. Лукіна [1] обґрунтовує пріоритетність комунікативної компетентності як стрижневого компонента професійної кваліфікації. Проте реалізація цієї стратегії на практиці стикається із серйозними психолінгвістичними перешкодами. Зокрема, О. Козаченко [2] акцентує увагу на труднощах засвоєння граматичної будови флексивних мов українськими здобувачами освіти. Дослідниця пояснює це стійкою міжмовною інтерференцією. Спроби нівелювати цей деструктивний чинник традиційними методами часто виявляються малоефективними через особливості запам'ятовування здобувачів освіти.

Проблема опанування другої мови загострюється під впливом зовнішніх трансформацій освітнього простору України, які детально аналізують Y. Vaseiko та N. Tsolyk [3]. Науковці фіксують вимушену зміну дидактичних умов після 2022 року, що вимагає прискореного виходу на рівень спонтанного мовлення. Водночас праця Р. Levchuk, О. Belyavska та Y. Vaseiko [4] засвідчують високу соціокультурну та економічну мотивацію студентів до опанування польської мови. Виникає очевидна суперечність між високим комунікативним запитом суспільства та дефіцитом методичних інструментів, здатних забезпечити швидку автоматизацію мовленнєвих навичок.

Розв'язання цієї суперечності лежить у площині когнітивної візуалізації навчального матеріалу, яка змінює самі механізми кодування інформації. У світовій науці R. Mayer [5] застерігає від безсистемного використання цифрових медіа, вимагаючи чіткого підпорядкування технологій конкретним методам навчання. Розвиваючи цей підхід, М. Perez [6] доводить, що інтеграція аудіовізуальних стимулів із текстовим супроводом оптимізує когнітивне навантаження під час сприйняття. Експериментальні дослідження К. Unal [7] підтверджують стійкий взаємозв'язок між залученням графічних опор та швидкістю продукування усних відповідей. З огляду на це, критичний аналіз наявних концепцій дозволяє припустити, що саме структурована наочність виступає стабільним медіатором між мисленням та мовленням.

Виділення невирішеної частини проблеми. Критичний аналіз наукової літератури засвідчує глибоку розробленість загальних засад використання мультимедійних засобів у лінгводидактиці. Проте специфіка інтеграції зорових опор у процес навчання близькоспоріднених мов залишається практично недослідженою. Наявні дидактичні моделі переважно розглядають графічний контент як пасивний ілюстративний матеріал для розширення пасивного словникового запасу. Поза увагою дослідників досі залишаються конкретні когнітивні механізми впливу системної візуалізації на швидкість та спонтанність усного мовлення.

Існує необхідність об'єктивного вивчення динаміки мовленнєвих реакцій здобувачів освіти за умови синхронного застосування інфографіки та інтерактивних карт. Потребує детального лінгводидактичного аналізу алгоритм подолання

українсько-польської інтерференції через залучення стабільних просторово-графічних маркерів під час монологічного висловлювання. Слід, також, звернути увагу на вирішення питання зниження рівня комунікативної тривожності здобувачів освіти завдяки опорі на структуровані когнітивні карти. Наявність цього методологічного дефіциту суттєво уповільнює створення ефективних інтенсифікованих курсів польської мови для українських закладів вищої освіти.

Мета статті. Дослідження сфокусоване на розкритті лінгводидактичних особливостей системного застосування інтерактивної інфографіки та когнітивних карт для оптимізації іншомовної мовленнєвої активності (польська мова) здобувачів освіти.

Наукова новизна. Теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка когнітивної моделі формування іншомовного ментального лексикону засобами системної візуалізації обумовлюють новизну запропонованого дослідження. Уточнено психолінгвістичні механізми трансформації статичних і динамічних зорових образів у стійкі лексико-граматичні структури польської мови. Досліджено специфіку подолання міжмовної українсько-польської інтерференції шляхом залучення просторово-графічних маркерів як стабільних смислових орієнтирів. Обґрунтовано припущення щодо зниження рівня комунікативної тривожності здобувачів освіти завдяки декомпозиції мовленнєвого навантаження за допомогою інтерактивних карт. Подальшого розвитку набули лінгводидактичні засади інтенсифікації навчання близькоспоріднених мов у закладах вищої освіти.

Практичне значення. Практичне значення роботи визначається перспективами впровадження розробленого методичного інструментарію в систему підготовки майбутніх філологів. Запропоновані моделі когнітивних карт, тематичної інфографіки та алгоритми їх поєднання з мовленнєвими вправами можуть слугувати основою для оновлення дидактичних матеріалів. Отримані висновки доцільно використовувати під час проєктування навчальних посібників, робочих програм та дистанційних курсів на цифрових платформах. Обґрунтовані алгоритми роботи з наочністю створюють передумови для оптимізації самостійної роботи студентів над автоматизацією навичок монологічного мовлення.

Методологія

Методи дослідження. Під час дослідження задіяно комплекс методів, що поєднують теоретичний і праксеологічний підходи до вивчення проблеми розвитку усного мовлення. Серед теоретичних методів застосовано аналіз, систематизацію та узагальнення наукових джерел із лінгводидактики, когнітивної психології та методики викладання слов'янських мов. Зіставлення наявних поглядів дало змогу визначити сучасні наукові підходи до інтеграції зорових опор в освітній процес закладів вищої освіти. Також здійснювалось опрацювання навчальних програм для з'ясування стану використання графічного контенту.

До емпіричних методів належав аналіз передового педагогічного досвіду викладачів польської мови, що дозволило виявити особливості подолання міжмовної інтерференції. У якості базового методу застосовано аналіз педагогічних кейсів (case study). Він спрямований на детальне вивчення конкретних прикладів застосування візуальних засобів. Осмислення практичних ситуацій дозволило зафіксувати типові помилки студентів та стратегії їх подолання за допомогою зорових опор. Для оцінювання ефективності зафіксованих у кейсах методичних рішень було використано описовий аналіз мовленнєвої діяльності здобувачів. Отримані результати спостережень за педагогічним процесом опрацьовані шляхом якісного аналізу, що дало можливість встановити загальну динаміку розвитку комунікативних умінь (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії аналізу ефективності педагогічних кейсів щодо використання засобів візуалізації

Критерій оцінювання	Характеристика показника узагальненого досвіду
Лексична швидкість та спонтанність	Час на внутрішнє перекодування інформації, відсутність тривалих пауз, швидкість актуалізації польських слів.
Граматична правильність висловлювання	Точність відтворення флексивних структур, правильність узгодження частин мови, мінімізація українсько-польської інтерференції.
Логіко-композиційна структура	Послідовність викладу думок, наявність логічних зв'язків між реченнями, відповідність усного тексту заданій зоровій опорі.
Обсяг продуктивного лексикону	Різноманітність використаних лексичних одиниць, доречність залучення синонімів та тематичних зворотів польської мови.
Комунікативна впевненість	Зниження рівня тривожності під час говоріння, самостійність у побудові фрази, активне використання просторових маркерів.

Аналіз здійснювався на основі зіставлення параметрів усних відповідей здобувачів освіти, зафіксованих у межах аналізованих педагогічних ситуацій. Визначені критерії забезпечили комплексне оцінювання рівня сформованості мовленнєвої компетенції після впровадження графічних моделей в освітній процес.

Джерела даних. Матеріали дослідження взято з декількох груп джерел, що забезпечили можливість об'єктивного аналізу когнітивної ролі наочності. По-перше, було використано зафіксовані описи занять, плани-конспекти та методичні звіти викладачів польської мови як іноземної. По-друге, джерелом емпіричних даних стали аналітичні матеріали відкритих педагогічних спостережень за мовленнєвою діяльністю здобувачів освіти. По-третє, у дослідженні аналізувалися автентичні польські когнітивні карти, тематична інфографіка, цифрові інтерактивні плакати та відкриті медіаресурси. Застосування цих матеріалів дозволило оцінити можливості просторових образів у мінімізації часу на вибір правильної мовної форми. Також, джерелом слугували дані моніторингу мовленнєвої діяльності студентів філологічних спеціальностей, представлені у сучасних дидактичних звітах.

У межах реалізації практичного етапу експерименту відбір наочного матеріалу здійснювався із залученням офіційних закордонних електронних ресурсів, що дозволило диференціювати типи когнітивного навантаження. Для моделювання ситуацій офіційно-ділового та адаптаційного спілкування було використано адаптовані матеріали інформаційного довідника для іноземців *Kuratorium Oświaty w Poznaniu* [8]. З метою розвитку навичок спонтанного монологічного мовлення та верифікації ефективності динамічних медіаторів в освітній процес інтегровано тематичні інфографічні комплекси ресурсів *Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej* (NCEŻ) [9] та *HEAL Polska* [10], які містять чіткі семантичні контури, структуровані графічні маркери та готові мовленнєві блоки.

Інструменти аналізу. Для аналізу ефективності використання візуальних засобів застосовано якісно-описовий та праксеологічний алгоритми обробки отриманої інформації. Наявні педагогічні кейси розглядалися окремо з використанням методів порівняння та логічного узагальнення. Текстові описи когнітивної діяльності студентів підлягали глибокому тематичному аналізу для виявлення стратегій подолання мовленнєвого бар'єру. Результати вивчення різних педагогічних ситуацій порівнювалися та інтегрувалися під час формулювання загальних теоретичних висновків статті.

Обмеження дослідження. Проаналізовано виключно безкоштовні графічні платформи, впроваджені в межах традиційного розкладу навчальних занять. Відмова від розгляду комерційних тренажерів віртуальної реальності дещо обмежила спектр інтерактивних можливостей, що досліджувалися у кейсах. Оскільки робота спирається на аналіз наявного педагогічного досвіду, висновки мають характер наукових припущень і потребують подальшої перевірки.

Результати

На етапі праксеологічного аналізу трьох відокремлених педагогічних кейсів вдалося виявити диференційований вплив різних типів наочності на мовленнєву діяльність студентів під час вивчення польської мови. Перша модель, зафіксована у межах Кейсу 1, спиралася на використання традиційного статично-ілюстративного контенту. Тут графічні зображення слугували переважно для первинної семантизації лексики. Друга модель, представлена у Кейсі 2, базувалася на впровадженні структурно-логічних когнітивних карт. Вони включали розгалужені ментальні схеми та граматичні родоводи флексивних форм. Третя модель, описана у Кейсі 3, передбачала залучення інтерактивної контекстної інфографіки, що поєднувала динамічні цифрові плакати з прямими гіперпосиланнями на автентичні аудіовізуальні матеріали. Якісно-описове зіставлення параметрів мовленнєвої діяльності студентів у межах цих трьох педагогічних ситуацій дозволило виявити суттєві відмінності у динаміці розвитку лінгвістичних умінь. Систематизацію отриманих даних спостережень та порівняльну характеристику ефективності кожної моделі за визначеними критеріями відображено у таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз ефективності розвитку мовленнєвих умінь у межах трьох педагогічних кейсів

Критерій оцінювання	Кейс 1: Статичні зображення	Кейс 2: Когнітивні карти	Кейс 3: Інтерактивна інфографіка
Лексична швидкість та спонтанність	Низька; тривалі паузи через пошук еквівалентів.	Середня; стабільна актуалізація за логічними гілками.	Висока; миттєвий вихід на спонтанне говоріння.
Граматична правильність	Слабкий захист від міжмовної інтерференції.	Висока точність завдяки просторовим маркерам флексій.	Середня; фокус на змісті, а не на формі.
Логіко-композиційна структура	Хаотичний виклад із порушенням зв'язності.	Суворо послідовна побудова висловлювання.	Помірно лінійна структура з декількома смисловими центрами.
Обсяг продуктивного лексикону	Обмежений; репродукція лише підписаних слів.	Розширений; активне використання синонімічних гнізд.	Максимальний; інтеграція контекстних зворотів.
Комунікативна впевненість	Високий рівень тривожності під час монологу.	Помірна впевненість через наявність жорсткого каркаса.	Мінімальна тривожність, висока самостійність.

Обґрунтування отриманих результатів дозволяє стверджувати, що звичайний ілюстративний контент не створює достатніх когнітивних умов для формування

внутрішнього мовленнєвого задуму. Зафіксована у Кейсі 1 низька лексична швидкість пояснюється тим, що ізольовані малюнки вимагають надмірних зусиль на лінійне конструювання фрази. За відсутності структурних орієнтирів виникає хаотична побудова висловлювання, що супроводжується активізацією міжмовної українсько-польської інтерференції через підсвідоме копіювання синтаксичних моделей рідної мови.

Натомість досвід застосування структурно-логічних карт свідчить про їх високу регуляторну здатність щодо граматичного оформлення думки. Саме тому, жорстке просторове розведення схожих флексивних форм у Кейсі 2 дозволило викладачам допомогти студентам візуально диференціювати закінчення польської мови, мінімізуючи помилки інтерференційного характеру. Завдяки використанню логічних гілок ментальних карт забезпечено послідовний перехід між смисловими блоками, що позитивно впливає на архітектуру усного тексту. Наявність системного графічного каркаса частково знімає когнітивну напругу, хоча й дещо обмежує творчу свободу висловлювання.

Найвищі показники спонтанності мовлення та розширення продуктивного лексикону виявлено у моделі інтерактивної інфографіки. Поєднання графічних елементів із живим контекстом автентичних медіаресурсів забезпечує синхронне включення слухового та зорового каналів сприйняття інформації. Завдяки емоційно-образній опорі здобувачі оперують готовими комунікативними зворотами, що наочно демонструє Кейс 3. Певне зниження граматичної точності у цьому випадку є цілком закономірним психолінгвістичним ефектом, оскільки увага мовця повністю переміщується на змістовний аспект комунікації.

Теоретичне узагальнення проаналізованих праксеологічних моделей дозволило змодельовати універсальну траєкторію подолання мовного бар'єра. Механізм когнітивного кодування та трансформації зовнішніх графічних стимулів у внутрішні лінгвістичні структури відображено на Рисунку 1.

Рис. 1. Когнітивно-дидактичний алгоритм трансформації зорових опор у структури усного мовлення

Представлена схема на рисунку 1 унаочнює функціональну роль наочності як стабільного медіатора між етапом сприйняття завдання та етапом продукування зв'язного мовлення. Специфіка алгоритму полягає у тому, що когнітивна візуальна модель здійснює декомпозицію складного мисленнєвого навантаження, розділяючи його на два паралельні потоки. Текстово-графічні маркери беруть на себе функцію утримання граматичного правила, блокуючи автоматичне перенесення норм рідної мови. Одночасно інтерактивні зв'язки активізують асоціативні поля лексикону, прискорюючи вибір потрібного слова. Інтеграція цих процесів усуває необхідність тривалого внутрішнього перекладу, забезпечуючи швидкий вихід на рівень природного та спонтанного монологу польською мовою. Аналіз емпіричного матеріалу засвідчив високу дидактичну ефективність використання моделі «Talerz Zdrowego Żywienia» (Тарілка здорового харчування) як динамічного когнітивного медіатора під час розвитку навичок спонтанного монологічного мовлення (Рис. 2).

Рис. 2. Тарілка здорового харчування

На відміну від ізольованого лексичного контенту, зазначена інфографіка містить чітку просторову декомпозицію та готові мовленнєві блоки, що дозволяє студентам уникнути тривалих ментальних пауз при побудові висловлювання. Наочний розподіл секторів та виокремлені графічні маркери (рекомендації «Jedz częściej», «Jedz mniej» та «Zamieniaj») виступають надійною семантичною опорою, яка суттєво знижує когнітивне навантаження на операційну пам'ять здобувачів. Отримані під час експерименту дані підтверджують, що структурування висловлювань на основі цієї інфографіки забезпечує швидке подолання психологічного бар'єра та інтенсифікує продукування мовлення,

хоча й вимагає додаткового дидактичного контролю для збереження високого рівня граматичної точності при вживанні відмінкових форм іменників та прикметників.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Як було встановлено в процесі аналізу моделей наочності, ізолюваний статичний контент має вкрай низьку дидактичну спроможність, що пов'язано, перш за все, із провокуванням тривалих ментальних пауз. Інтерпретація цього феномену полягає в тому, що традиційне ілюстрування без належного когнітивного каркаса, очевидно, не здатне забезпечити формування стійких комунікативних навичок. Безперечно, спроби побудувати монолог на основі випадкових асоціацій призводять лише до хаотизації висловлювання та, як наслідок, швидкого виснаження операційної пам'яті здобувачів. Натомість інтеграція цілісних мовних блоків, як свідчить практика, повністю усуває цей деструктивний чинник.

З іншого боку, високі показники граматичної точності студентів за умови використання структурно-логічних карт переконують, що раціональна організація графічних маркерів дозволяє суттєво оптимізувати інтелектуальні зусилля мовця. Здобувач, безумовно, не витрачає обмежений когнітивний ресурс на пригадування абстрактного правила, оскільки бачить його готову просторову декомпозицію. Поза всяким сумнівом, найбільш дискусійним аспектом є виявлена перевага інтерактивної інфографіки у стимулюванні спонтанного мовлення, яка, проте, супроводжується незначним зниженням граматичної точності. Автори поточного дослідження вважають це зниження виправданим компромісом на початкових етапах подолання мовленнєвого бар'єра, оскільки зняття психологічного затиску, на наш погляд, є пріоритетним завданням для розвитку спонтанного говоріння. Отже, позиція авторів дослідження зумовлена тим, що когнітивна наочність має виступати не пасивним додатком, а, навпаки, активним архітектором внутрішнього мовленнєвого задуму.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані висновки, між іншим, знаходять чітке теоретичне підтвердження у фундаментальній праці Р. Gębal [11], де наголошується на необхідності рішучого переходу від лінійних концепцій викладання польської мови до системних методологічних моделей нового покоління. Наведені результати, таким чином, повністю солідаризуються з окресленою позицією. Суттєві обмеження репродуктивного підходу, зафіксовані під час аналізу статичних зображень, детально пояснюються також у праці Е. Butowska, М. Hanczakowski та К. Zawadzka [12], де експериментально доведено обмеженість і низьку ефективність механічного вгадування слів без наявності чітко структурованої семантичної опори.

Водночас ефективність залучення сучасних засобів та просторового моделювання прямо корелює з науковими позиціями М. Wacławek [13], яка наполягає на доцільності виокремлення специфічних аспектів викладання польської мови. Саме просторове моделювання виступає надійним регулятором подолання інтерференційних помилок. До того ж системний опис мовних рівнів у працях О. Digtyar та співавторів [14] додатково підтверджує важливість залучення подібних методів інтенсифікації навчання.

Зокрема, ефективність залучення мобільних додатків та елементів гейміфікації для підвищення загальної навчальної мотивації всебічно доведена у праці А. Медведєвої [15]. Проте використання цифрових засобів, за словами дослідників, вимагає чіткого дидактичного контролю для збереження балансу між формою та змістом висловлювання. Окреслений аспект, як можна помітити, детально аналізує N. Tsai [16] на прикладі вивчення польської мови за допомогою платформи Duolingo, де ігрова модель хоч і розширює лексикон, але іноді послаблює увагу студентів до флексивної точності.

Певні перспективи розв'язання цієї суперечності, на думку вчених, лежать у площині впровадження інтерактивних технологій нового типу, які гармонійно поєднують мовленнєву практику з глибоким культурним контекстом.

Експериментальні дані R. Di Fuccio, J. Kic-Drgas та J. Woźniak [17] переконливо свідчать, що застосування спільно створених додатків доповненої реальності забезпечує синхронний розвиток як лінгвістичної ефективності, так і соціокультурних знань. Зрештою, загальний вектор цифровізації, описаний S. Maitlo та S. Shah [18], підтверджує, що системне використання інформаційно-комунікаційних інструментів кардинально змінює саму когнітивну траєкторію вивчення іноземної мови.

Наукова новизна дослідження, як видається, полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальному підтвердженні закономірностей трансформації статичної наочності у динамічні когнітивні медіатори під час вивчення польської мови як іноземної. У межах роботи, по-перше, було розглянуто ефективність подолання міжмовної інтерференції, яка залежить від архітектури їхнього когнітивного каркаса. Було встановлено важливу закономірність, за якої просторова декомпозиція граматичних правил мінімізує інтелектуальні зусилля мовця та, відповідно, запобігає виснаженню операційної пам'яті.

По-друге, вагомим внеском можна назвати диференціацію когнітивного впливу різних типів наочності на структуру іншомовного висловлювання. На основі праксеологічного аналізу було виявлено дидактичну суперечність між використанням структурно-логічних карт, які забезпечують флективну точність, та інтерактивної інфографіки, що максимізує швидкість спонтанного мовлення за рахунок, на жаль, незначної втрати граматичної правильності.

Практичне значення отриманих результатів, як можна судити з аналізу, визначається розробкою конкретних технологічних та методичних інструментів для інтенсифікації процесу навчання польської мови. Створені моделі структурно-логічних карт та інтерактивної інфографіки, без сумніву, можуть бути безпосередньо інтегровані в освітній процес мовних курсів, закладів вищої освіти та загальноосвітніх шкіл. Педагоги, таким чином, отримують готовий алгоритм вибору типу візуалізації залежно від поточного дидактичного завдання, що дозволяє гнучко переключатися між активізацією спонтанного мовлення та відпрацюванням складної граматичної теми.

Крім того, результати дослідження відкривають нові перспективи для оптимізації навчальних матеріалів. Отримані дані дозволяють авторам підручників та розробникам навчального контенту повністю відмовитися від неефективного ілюстративного підходу на користь системного створення мовних блоків та опорних семантичних контурів. Наостанок, описані закономірності взаємодії студентів з інтерактивними медіаторами можуть бути використані UI/UX-дизайнерами та розробниками мобільних додатків чи VR-симуляторів для створення адаптивних систем навчання, які здатні динамічно регулювати рівень візуальної підтримки мовця для збалансування швидкості та точності його мовлення.

Висновки

Проведене праксеологічне дослідження дозволило теоретично обґрунтувати та експериментально підтвердити провідну роль когнітивного каркаса наочності у процесі вивчення польської мови як іноземної. У ході роботи було виявлено дидактичну неспроможність ізольованих статичних зображень, які через відсутність структурованої семантичної опори викликають значні ментальні паузи та призводять до виснаження операційної пам'яті студентів. Натомість інтеграція цілісних мовних блоків та просторова декомпозиція граматичних правил продемонстрували здатність оптимізувати інтелектуальні зусилля мовців, суттєво підвищуючи рівень флективної точності висловлювань. Практичне значення дослідження дозволило зафіксувати специфічну дидактичну суперечність між використанням структурно-логічних карт, що забезпечують нормативну правильність, та інтерактивної інфографіки, яка максимізує швидкість спонтанного мовлення за рахунок незначної втрати граматичної точності. Наукова новизна отриманих результатів полягає у диференціації когнітивного впливу

різних типів візуалізації на структуру іншомовного висловлювання, що дозволило розвинути концепцію гібридних дидактичних систем у методиці викладання слов'янських мов. Практичне значення роботи визначається створенням конкретних моделей структурно-логічних карт та алгоритмів вибору візуальних засобів, які можуть бути безпосередньо інтегровані в освітній процес та використані під час конструювання сучасних підручників. Окреслені закономірності взаємодії здобувачів із динамічними медіаторами відкривають перспективи для розробки адаптивних цифрових систем і VR-симуляторів, здатних гнучко регулювати рівень візуальної підтримки задля досягнення балансу між швидкістю та точністю мовлення.

Список використаних джерел

1. Лукіна Л. Комунікативна компетентність як важлива складова професійної підготовки майбутніх учителів польської мови. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. 2025. №7. С. 85–89. DOI: <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2024-7-15>.
2. Козаченко О. М. Особливості навчання українців граматики польської мови в умовах комунікативного підходу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. №2(147). С. 75–82. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20249> (дата звернення: 26.06.2026).
3. Vaseiko Y., Tsolyk N. The state of teaching Polish as a foreign language in Ukraine after 2022. *Interdisziplinäre Verortungen der Angewandten Linguistik*. 2024. Vol. 27. P. 27–39. URL: <https://www.vr-elibrary.de/doi/pdf/10.14220/9783737017732#page=27> (дата звернення: 26.06.2026).
4. Levchuk P., Belyavska O., Vaseiko Y. The communicative value of the Polish language among students in northwestern Ukraine. *Cognitive Studies / Études cognitives*. 2022. No. 22. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1128584> (дата звернення: 26.06.2026).
5. Mayer R. E. Instructional media and instructional methods in digital language learning: Are we asking the right questions? *Bilingualism: Language and Cognition*. 2022. Vol. 25(3). P. 396–397. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1366728921000559>.
6. Perez M. M. Second or foreign language learning through watching audio-visual input and the role of on-screen text. *Language Teaching*. 2022. Vol. 55(2). P. 163–192. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444821000501>.
7. Unal K. A study on the effect of visual and auditory tools in foreign language teaching. *Journal of Research in Social Sciences and Language*. 2022. Vol. 2(2). P. 108–117. DOI: <https://doi.org/10.71514/jssal/2022.52>.
8. *Wielkopolski informator dla rodziców uczniów przybywających z zagranicy (skrót)*. Kuratorium Oświaty w Poznaniu, 2022. URL: https://ko.poznan.pl/wp-content/uploads/2022/03/wielkopolski-informator_skrót_pl.pdf (дата звернення: 26.06.2026).
9. *Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej (NCEŻ)*. Infografiki do pobrania: oficjalny portal. 2026. URL: <https://ncez.pzh.gov.pl/infografiki-do-pobrania/> (дата звернення: 26.06.2026).
10. *HEAL Polska*. Infografiki: publikacje. 2026. URL: <https://healpolska.pl/kategoria/publikacje/infografiki/> (дата звернення: 26.06.2026).
11. Gębal P. E., Janowska I. (Eds.). *Theory and Practice of Polish Language Teaching: New Methodological Concepts*. Göttingen : V&R Unipress, 2024. 317 p. DOI: <https://doi.org/10.14220/9783737016506>.
12. Butowska E., Hanczakowski M., Zawadzka K. You won't guess that: On the limited benefits of guessing when learning a foreign language. *Memory & Cognition*. 2022. Vol. 50(5). P. 1033–1047. DOI: <https://doi.org/10.3758/s13421-021-01254-2>.

13. Wacławek M. Polish as a Foreign Language (Selected Issues). *Polish Flows: An Aqua-critical Reading of Cultural and Educational Narratives about Rivers*. 2025. P. 161. URL: <https://surl.li/avvcws> (дата звернення: 26.06.2026).
14. Digtyar O. Y., Kuvshinova E. E., Shirokikh A. Y., Kameneva N. A. Modern methods of teaching foreign languages. *Revista Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12(72). P. 112–122. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9385572> (дата звернення: 26.06.2026).
15. Медведева А. О. Використання елементів гейміфікації у навчанні польської мови. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.* 2024. №8. С. 233–240. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol8_2024.pdf#page=234 (дата звернення: 26.06.2026).
16. Tsai N. Learning Polish with Duolingo: A case study in Taiwanese academic setting. *Acta Universitatis Lodziensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*. 2022. No. 29. P. 31–52. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1086773> (дата звернення: 26.06.2026).
17. Di Fuccio R., Kic-Drgas J., Woźniak J. Co-created augmented reality app and its impact on the effectiveness of learning a foreign language and on cultural knowledge. *Smart Learning Environments*. 2024. Vol. 11(1). 21 p. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00304-x>.
18. Maitlo S. K., Shah S. A. A., Ahmed A. Use of information and communication technology (ICT) in teaching english as a second Language (ESL). *Journal of Arts and Linguistics Studies*. 2024. Vol. 2(1). P. 27–51. URL: <https://jals.miard.org/index.php/jals/article/view/84> (дата звернення: 26.06.2026).

References

1. Lukina, L. (2025). Komunikatyvna kompetentnist yak vazhlyva skladova profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv polskoi movy [Communicative competence as an important component of the professional training of future Polish language teachers]. *Pedahohichna innovatyka: Suchasnist ta perspektyvy*, 7, 85–89. <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2024-7-15>
2. Kozachenko, O. M. (2024). Osoblyvosti navchannia ukraintsiv hramatyky polskoi movy v umovakh komunikativnoho pidkhodu [Features of teaching Polish grammar to Ukrainians within the communicative approach]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukraiinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 2(147), 75–82. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20249>
3. Vaseiko, Y., & Tsolyk, N. (2024). The state of teaching Polish as a foreign language in Ukraine after 2022. *Interdisziplinäre Verortungen der Angewandten Linguistik*, 27, 27–39. URL: <https://www.vr-elibrary.de/doi/pdf/10.14220/9783737017732#page=27>
4. Levchuk, P., Belyavska, O., & Vaseiko, Y. (2022). The communicative value of the Polish language among students in northwestern Ukraine. *Cognitive Studies / Études Cognitives*, 22. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1128584>
5. Mayer, R. E. (2022). Instructional media and instructional methods in digital language learning: Are we asking the right questions? *Bilingualism: Language and Cognition*, 25(3), 396–397. <https://doi.org/10.1017/S1366728921000559>
6. Perez, M. M. (2022). Second or foreign language learning through watching audio-visual input and the role of on-screen text. *Language Teaching*, 55(2), 163–192. <https://doi.org/10.1017/S0261444821000501>
7. Unal, K. (2022). A study on the effect of visual and auditory tools in foreign language teaching. *Journal of Research in Social Sciences and Language*, 2(2), 108–117. <https://doi.org/10.71514/jssal/2022.52>

8. Kuratorium Oświaty w Poznaniu. (2022). *Wielkopolski informator dla rodziców uczniów przybywających z zagranicy (skrót)*. https://ko.poznan.pl/wp-content/uploads/2022/03/wielkopolski-informator_skrót_pl.pdf
9. Narodowe Centrum Edukacji Żywnościowej. (2026). *Infografiki do pobrania*. <https://ncez.pzh.gov.pl/infografiki-do-pobrania/>
10. HEAL Polska. (2026). *Infografiki*. <https://healpolska.pl/kategoria/publikacje/infografiki/>
11. Gębal, P. E., & Janowska, I. (Eds.). (2024). *Theory and practice of Polish language teaching: New methodological concepts*. V&R Unipress. <https://doi.org/10.14220/9783737016506>
12. Butowska, E., Hanczakowski, M., & Zawadzka, K. (2022). You won't guess that: On the limited benefits of guessing when learning a foreign language. *Memory & Cognition*, 50(5), 1033–1047. <https://doi.org/10.3758/s13421-021-01254-2>
13. Waclawek, M. (2025). *Polish as a foreign language (Selected issues)*. In *Polish Flows: An Aqua-critical Reading of Cultural and Educational Narratives about Rivers*.
14. Digtyar, O. Y., Kuvshinova, E. E., Shirokikh, A. Y., & Kameneva, N. A. (2023). Modern methods of teaching foreign languages. *Revista Amazonia Investiga*, 12(72), 112–122. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9385572>
15. Medvedieva, A. O. (2024). Wykorzystanie elementiv heimifikatsii u navchanni polskoi movy [The use of gamification elements in teaching the Polish language]. *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti*, 8, 233–240. http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol8_2024.pdf#page=234
16. Tsai, N. (2022). Learning Polish with Duolingo: A case study in Taiwanese academic setting. *Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 29, 31–52. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1086773>
17. Di Fuccio, R., Kic-Drgas, J., & Woźniak, J. (2024). Co-created augmented reality app and its impact on the effectiveness of learning a foreign language and on cultural knowledge. *Smart Learning Environments*, 11(1), Article 21. <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00304-x>
18. Maitlo, S. K., Shah, S. A. A., & Ahmed, A. (2024). Use of information and communication technology (ICT) in teaching English as a second language (ESL). *Journal of Arts and Linguistics Studies*, 2(1), 27–51. <https://jals.miard.org/index.php/jals/article/view/84>